

SAHİBİ :

TÜRKİYE İSLÂM ENSTİTÜLERİ
TALEBE FEDERASYONU ADINA
GENEL BAŞKAN

Cahid BALTACI

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ :

**A. Vehbi
VAKKASOĞLU**

IDARE MÜDÜRÜ :

İSMAİL L. ÇAKAN

BU SAYIDA

SELÂM	İSLÂM MEDENİYETİ
BÂTİNİLERİN TEFİSİRDEKİ YERİ	Doç. Dr. İsmail Cerrahoğlu
MINARELER (Şiir)	Halide Nusret ZORLUTUNA
İSLÂM'DA DİN EĞİTİMİ VE ÖĞRETİMİ	Zeki CÂNÂN
BİR KONUŞMA ÜZERİNE ...	Muhammed PASIÇ
CÜNEYD-İ BAĞDÂDÎ	Asist. Süleyman ATEŞ
AHMED 'B. ÂSİM EL-AN- TAKÎ (v. 220/835)	Dr. A. Subhi FURAT
ZEKAT MUVACEHESİNDE BORÇ VE ALACAKLARIN DURUMU —.....	Ali ŞAFAK
İSLÂM'A HAYRANLIK (Şiir)	İbrahim GÜLEÇ
İKİ MAKALE HAKKINDA DİN EĞİTİMİNDE SAMİMİ MİYİZ?	Prof. Muhammed Hamidullah
İKİNCİ DİL KONGRESİ MÜ- NASEBETİYLE —.....	Dündar FÂNİ
SOKAKLARIN ŞEHİRİ (Şiir)	Mahir İZ
TÜRKLERİN İSLÂM'A YAP- TIKLARI HİZMETLER	Abdurrahim KARAKOÇ
ÇAĞRI (Şiir)	Dr. Y. Ziya KAVAKÇI
TÜRK TOPLUMUNDAKİ BÖ- LÜNME SEBEPLERİ	Rekin ERTEM
İBRET ALINACAK ÇOK ŞEY- LERİMİZ VAR AMA, ALA- BİLEN NEREDE?	Sabri AKDENİZ
SUALLERE CEVAPLAR	Hüsnü DIKEÇLİGİL
GÖRDÜKLERİM (Şiir)	Gazi MERT
TIRAMPACILAR	Muhsin İlyas SUBAŞI
YÂ MUHAMMED (Şiir)	Hilmi KURTULUŞ
MİLLÎ MÜSİKİMİZİ İLERİ GÖTÜRMEK İÇİN NELER, NASIL YAPILMALIDIR? ...	Abdurrahim GÜLER
HABER	Edip ÖZİŞİK
	İSLÂM MEDENİYETİ

İDAREHANE

Türkiye İslâm Enstitüleri Talebe Federasyonu Genel Merkezi
Nuruosmaniye Caddesi No: 82/1
Tel. : 22 46 02

CAĞALOĞLU — İSTANBUL

Haberleşme Ve Havale Adresi :
İSLÂM MEDENİYETİ, P.K. : 1315

S İ R K E C İ

TEMSİLCİLERİMİZ

Ankara: T.I.H.O.M.C.F. Genel Başkanı: Mehmet **KARAMAN**
Kayseri: T.I.E.T.F. İkinci Başkanı: İ. N. **NURSAÇAN**
Konya : T.I.E.T.F. Mah. İcr. Kom. Başk. : Ahmet **FİDAN**
İzmir : T.I.E.T.F. Mah. İcr. Kom. Başk. : Orhan **ÇETİN**

TEKNİK KADRO

Dış Münasebetler : Mahmut **ÖZTÜRK**
Sekreter : Ressam :
Erdoğan **ATAK** Gürbüz **AZAK**
Dizgi ve Baskı : T A N M A T B A A S I — İSTANBUL
Yıl: 1. Sayı: 11
Basıldığı tarih: 15 Haziran 1968

ABONE

Yıllık : 12 sayı, 30. TL.

Altı Aylık : 6 sayı, 15. TL.

Öğrencilere % 20 Tenzilât yapılır.

Yabancı Memleketlere İki kati.

Bir sayısı : 250 Kuruş.

İLÂN TARİFESİ

Dış Kap.: 2 renk 2.500 TL.

Tek renk 2.000 TL.

İç Kapak: 2 renk 1.500 TL.

Tek renk 1.000 TL.

Renkli ilân-sahifesi :

Tamamı : 1.200 TL.

1/2 : 750 TL.

1/4 : 400 TL.

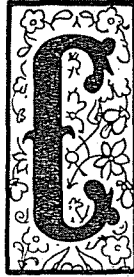
1/8 : 250 TL.

Mecmuamızdaki yazılar me'haz gösterilmeden alınamaz.
Gönderilen yazılar basılsın basılmısin iade edilmez.

Tasavvuf

CÜNEYD-İ
BAĞDÂDÎ

Süleyman ATEŞ
(Ankara İlahiyat Fak.
Tefsir Asistanı)

ÜNEYD ibn Muhammed, Abu'l-Kasım al-Harrâz (297) : Nihavend'den gelip Bağdad'a yerleşen bir soydandır. Bu sülâle önceleri ticaretle Bağdad'a gelip tanınmıştı. Babası, Kavârîni lâkabiyle anıldığına göre cam tüccarıdır. Cüneydin kendisi de Harrâz lakabıyla anılmaktadır. Demek ki o da ipek ticaretiyle meşgul olmuştur. Çünkü Harrâz ipek satan anlamına gelir.

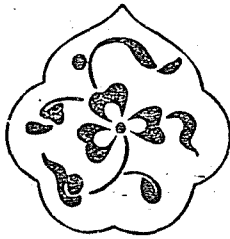
Küçük yaşta babasını kaybeden Cüneyd, dayısı Serî as-Sakatî (153-253) yanında büyümüştür. Serî, Bağdad'a tasavvufî anlamda tevhidî getiren ilk zat olarak kabul edilir. Cüneyd, tasavvufta ilk feyzini Serî'den almıştır. Serî ile Cüneydin münasebeti, Sokrat ile Eflâtun münasebetine benzer.

Cüneyd, yirmi yaşında iken Abu Sevr (240) den fıkıh ve Hadis öğrendi. Bu zata gelmezden önce beş yıl müddetle daha üç kişide ders gören Cüneyd'in 210-215 yılları arasında doğduğu kuvvetle muhtemeldir. 298 de ölmüştür.

Zahir ilmi ikmal ettikten sonra tasavvufa dönen Cüneyd, dayısı Serî'nin de teşvikiyle Hâris al-Muhasibi'ye intisabetmiştir. Otuz yaşında Hâris'e gelmiş, on yıl çalışmıştır. Keza Muhammed ibn Alf al-Kassâb'ın, İbn al-Kerenbî'nin, al-Kantârî'nin, Abu Hafs al-Haddâd'ın, Yahya ibn Muaz ar-Râzî'nin de sohbetlerinden istifade etmiştir.

Hocalarından öğrendiklerini kendi ruhî tecrübeleriyle mezceden Cüneyd, zahir ve batın ilimlerde mütebahhir bir bilgin olmuş, tasavvufla şeriati birleştirmeye çalışmıştır. İslâm bünyesine uymaz görünen birçok sûfî düşünceleri İslâmî bünyeye uydurarak tasavvufun kurucusu ve "Şeyhu't-Tarika" unvanına hak kazanmıştır. Onun tasavvufta yaptığı, İmam Şafîi'nin fıkhıta yaptığı ile mukayese edilebilir. Şafîi nasıl yeni bir şey yapmadan Kur'an ve Hadisten hüküm çıkarma metodunu ,yani fıkıh usulünü vaz'etmiş ise Cüneyd de onun gibi Kur'an ve Hadise göre batını fıkıh yani tasavvufun temel prensiplerini vaz'etmiştir.

KENDİSİ sûfinin hareketlerinin Kur'an ve sünnet terazisiyle tartışılmasının lüzumuna yürekten inanmıştır: "Kim ki tasavvufa intisabından önce Kur'an'ı ezberlememiş ve Hadisi öğrenmemiştir; o, irşada salih bir kimse değildir" diyor. Bu yüzdendir ki onun sözleri hem sûfilerce hem de muhafazakâr sünnilerce kabul edilmiştir. Tasavvufun bid'at karışmış şekline muarız bulunan İbnu Teymiyye ve talebesi İbnu'l-Kayyim Cüneyd'i öğeler.

Son derece âbid ve zahid bir zat olan Cüneyd'in, günde üçyüz rek'at namaz kıldığı ve otuz bin tesbih çektiği, bu yüzden Allah'ın fütuhatına mazhar olarak kimsenin bilemediği ilimlere vakıf olduğu söylenir. Kendisine bu ilmi nereden aldığı sorulunca: **"Kırk sene Allah'ın huzurunda oturmaktan"** demişti. Fıkıhta Süfyan-i Sevrî mezhebine mensuptu. "Ârif kimdir?" sualine "Ârif, sen bir şey söylemediğin halde içini keşfedip söylüyendir" dedi.

Fena nazariyesini İslâmın ruhuna göre yorumlayıp vuzuha kavuşturan Cüneyd'dir. Onun fenasında ne Budizmin tamamen yok olmayı ifade eden Nirvanası, ne de İbnu Arabî'nin her şeyi Allah telâkki eden Vahdet-i Vücutçuluğu yoktur. **Ona göre fena insanın kendi varlığını unutmaması, Allah'ın varlığında yaşamasıdır.** İnsanın varlığını unutmaması, insanın Allah olması değildir: "Fena, insanın kendi varlığından Allah'ın varlığına geçmesi değil, fakat kendi iradesinden Allah'ın iradesine geçmesidir. Allah, kendi varlığında daima tektir." diyor. Tevhidi tarifinde de: "Tevhid, hadesi Kadîm'den ayrılmaktır." ibaresiyle vahdet-i vücudu tamamen bertaraf etmiştir. Allah'ta fanî olan tamamen yok olmaz, Allah'ta yaşar (Baka billah). Ve Allah o kulunu, lütfiyle tekrar kendi varlığına yani sahv (uyanıklık) a gönderir. Kul insanlar arasında onlardan bir fert gibi yaşar.

CÜNEYD'in fikirleri, yazdığı eserler yanında yetiştirdiği birçok talebeleriyle de her tarafa yayılmıştır. Talebeleri arasında Abu Muhammed Ahmed ibn Muhammed al-Curayrî, Şiblî, Halîf-ı Mansur (309), Ca'fer ibn Muhammed al-Huldî (48), Abu Saîd al-Arabî, Abu Alî Ahmed ibn Muhammed ar-Ruzbârî (322), Abubakr Muhammed al-Kittânî (322), Abu'l Hasan Ali ibn Muhammed al-Muzayyin (328), Abu Muhammed Abdullah ibn Muhammed al-Murtaşî (328), ve Abu Ya'kub İshak ibn Muhammed an-Nahracurî (330) bilhassa zikre değer.

Eserlerinden bize ancak özlü birkaç risalesi kalabilmiştir. Cüneyd'in bu risalelerini, Ezher Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Ali Hassan Abdül-Kadir yazdığı çok değerli bir etüdle birlikte neşretmiştir. Eserin adı: **THE LIFE, PERSONALİTY AND WRİTINGS OF AL-JUNAYD**'dir. Sülemî'nin Hakaiku't-Tefsirinde, Kuşayrînin risalisinde ve daha sonra yazılan pek çok tasavvufi eserlerde biz, sık sık Cüneyd'in fikirlerine rastlamaktayız.

Cüneyd'e göre gerçek kul, **"Yıkıyanın önüne konulmuş meyyit gibi Rabbinin iradesine teslim olandır."** Tasavvufu: **"Hakk'ın seni senden öldürmesi ve seni kendisiyle diriltmesi"** şeklinde tarif eden Cüneyd, diğer bir sözünde tasavvufu şöyle tavsif etmektedir: **"Tasavvufun on manası vardır: dünyadan olan her şeyi azaltmak, kalbi Allah'a bağlamak, ibadet ve taate rağbet, dünyevi bir şeyin elden gitmesi karşısında onu tekrar ele geçirme arzusu ve şikâyet yerine sabretmek, bir şey eline geçtiği zaman onun iyi olup olmadığına dikkat etmek, her şeyi bırakıp Allah ile meşgul olmak, bütün zikirlerden gizli zikre geçmek, vesveseye karşı gerçek ihlâs, şüphe girdiğinde yakine sarılmak, ızdırap ve vahşetten kurtulup Allah'a dayanmak."**